

Mangel paa duelige Subjecter

Taler

Hans Christian Ulrik Midelfart

Dato

8 mai 1814

Sted

Eidsvoll

Omstendigheter

Riksforsamlingens debatt om borgerrett og stemmerett

- 1 Der er i denne Forsamling gjort det Forslag, at alle norske Embeder for
Eftertiden, paa nogle meget faa nær, skulle allene besættes af Norskfødde.
Uagtet jeg frygter for at faae de fleste mod mig, vover ieg dog, fordi Pligt byder
mig at tale, hvad jeg anseer for Sandhed, at fremsætte den Formening, at dette
5 Forslag, ifald det ubetinget antages, vilde idet mindste i det første Decennium
vorde til Skade for Norge. Det paaligger mig at bevise denne Paastand.

- Landet savner det nødvendige Antal duelige Subjecter til at besætte dets
Embeder. Efter den Løse Calcule, ieg uden Bøger og Hielpemidler har kunnet
10 gjøre, udfordres aarlig i det mindste 40 juridiske og theologiske Candidater,
hvilket Norges Universitet sikkert ej i de forste 10 Aar kan fremskaffe. Neppe er
i de sidste Aar fra Norges Kathedralskoler nogensinde til Universitetene
dimitterede flere end 25 unge Studerende. At deres Antal ei hastigen betydeligt
vil forøges, kan man med temmelig Grund antage. Embedsmændenes hæse
15 Raab om Mangel paa Udkomme, der lyder over det hele Land, maae sikkerlig
afskrække Forældre fra at lade deres Børn studere, om end ei allerede de store
Bekostninger, som hermed ere forbundne, dertil vare tilstrækkelig.

- Skal det giorte Forslag vorde Lov, maae efter min Formening ett af to indtræffe,
20 enten at Mangel paa duelige Subjecter tvinger vor tilkommende Konge til at
giøre Brud i Constitutionen, eller at Landet fyldes med aldeles uduelige
Embedsmænd. Det er Statens Borgere overmaade vigtig, at Landets Embeder
besættes med duelige og retskafne Mænd: det er dem meget mindre vigtigt,
blandt hvilket Folk de ere fødte som styrer dem med Held og Viisdom.

25

Aarsagen, hvorfor de fleste Nationer med Afskye have betragtet Fremmedes
Indtrængen, er, foruden daarlig National Stolthed, at de blive selv fortrængte fra

Poster, de ligesaa godt ja endog bedre skulle have beklædet, og at de af
30 Udlændinge, der hverken kjendte deres Sprog eller Sæder, blev foragtede ja ofte mishandlede. Det første kan i en Række af Aar ei vorde Tilfældet hos os, da vi notorisk ei have et tilstrækkeligt Antal duelige Subjecter til vore Embeders Besættelse. Lige saalidet have vi og Aarsag til at frygte for det sidste. Rimeligviis ville vi hente de Embedsmænd, vi mangle, fra Danmark, dets Folk har Sprog og
35 Sæder fælles med os. Det har altid haft Agtelse for Normanden, kun dets Regiering har til egen og vor Ulykke undertiden miskjendt vort Folk.

Er end det danske og norske Folk nu adskilt, der boer dog intet Had i Nationernes Hierter til hinanden. Ei have vi voldsomt løsrevet os. Mange
40 iblandt os mindes de Dage, der tilbragtes paa Danmarks Sletter, som Livets lykkeligste, og mangel Dansk kaster længselsfuldt Blik hen mod vore Klipper. Hvorfor skulde vi tilspærre Ham som Embedsmand Adgangen til dem? At der er en større Masse af Kundskaber i Danske end norske Hoveder, kunne vi vel ei nægte. Hvorfor da ei benytte os af dem, naar vi behøve dem?

45 Man misforstaae mig ei. Jeg er af midt inderste Hierte norsksindet, og ieg anseer en Forbindelse med Danmark som et Onde, men ieg anseer det som nødvendigt for mit Folks Lykke, at Danske gives Adgang til Embeder, som vi ei selv formaae at besætte. Norge har for Nærværende flere Embeder end Mænd til disses
50 Besættelse, det modsatte er Tilfældet med Danmark. Skulde det være uklogt ved vort forrige Søsterriges Overflod at afhielpe vor Mangel?

Jeg foreslaaer derfor:

- a/ ar Indfødsret i de første 10 Aar ikke vorder etableret;
- 55 b/ at de Danske, der ved vort Universitet har aflagt Prøve paa Kundskab og Duelighed, tilstædes Adgang til Norges Embeder.

Kilde

Eli Fure (red): Eidsvoll 1814. Oslo 2013, s. 204-205

60

Emner

Borgerrett, Innlegg i Stortinget, Selvstendighet, Stemmerett

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/mangel-paa-duelige-subjecter>

65